

Örnek Sorular ve Yanıtları

1. Bir metnin çevirisinde çevirmenin göz önünde bulundurması gereken durumlar nelerdir?

- Metnin iletişimsel özellikleri
- Metin türü
- Hangi metin, hangi yazar, hangi tür bilgi
- Metnin alıcısı
- Metnin letisi
- Metnin işlevi

2. K. Reiss, Bühler'in belirlediği dil işlevlerinin, değişik türden metinler oluşturmasından yola çıkarak metin ana türleri üzerine temellendirilmiş bir çeviri kuramı geliştirmeye çalışır. Bu bağlamda, sözü edilen dil işlevleri hangileridir?

Betimleme işlevi (gerçek dünyadaki nesnel durumlarla ve bu durumlar arasındaki ilişkilerle ilgilidir)

Anlatım işlevi (iletinin göndericisiyle ilgilidir. Göndericinin duygu ve düşüncelerinin dışavurumudur)

Seslenme işlevi (alıcıya yöneliktir; alıcıyı belli bir edime, tepkiye yönlendirmeyi amaçlar)

Buna göre Reiss, betimleme işlevinin içerik ağırlıklı, anlatım işlevinin biçim ağırlıklı, seslenme işlevinin çağrı ağırlıklı metinler oluşturduğunu belirtir.

3. Metin ana türleri hangileridir?

Bilgilendirici metinler

Anlatımcı metinler

İşlemsel metinler

4. Bilgilendirici metinlerin çevirisinde göz önünde bulundurulması gereken durumlar nelerdir?

Bu metinlerin çevirisinde, ilettikleri bilginin niteliğini korumak, bu bilginin çeviri dilinde somut bir biçimde anlaşılmasını sağlamak gözetilir. Bu metinlerin ilettikleri bilgi içerikleri önem kazandığı için anlaşılabilirliği sağlamak amacıyla açıklamalara ve açılımlara başvurulabilir.

5. Anlatımcı metinlerin çevirisinde göz önünde bulundurulması gereken durumlar nelerdir?

Bu metinler özgün bir dil kullanımını yansıttıkları için, bu metinlerin çevirisinde, yazarın biçimini yönlendiren ilkelerin özellikle gözetilmesi, çeviri dilinde özgün metindeki sanatsal biçim ve etkinin bir benzerinin üretilmesi gerekir. Bu tür metnin anlam içeriğinden çok, ses, sözcük, tümce düzenindeki dilsel biçim önemlidir.

6. İşlemsel metinlerin çevirisinde göz önünde bulundurulması gereken durumlar nelerdir?

Bu tür metinlerin ayırıcı özelliği, bütünüyle okuyucuyu belli bir davranışa yöneltmek amacını taşımasıdır. Bu tür metinlerin çevirisinde göz önünde tutulması gereken nokta kaynak dil alıcısında uyandırılmak istenen tepkinin hedef dil alıcısında da uyandırılmasıdır. Çevirmen bu amaçla, metnin içerik ve dil düzenlenişinde değişiklikler yapabilir.

7. Yalın metinler tek başlarına çevrilmeyi gerektirmeyen, düğün davetiyesi, hava raporu, ölüm ilanı vb. metin örnekleri içerir. Öte yandan yalın metin türlerinin çevirisi söz konusu olduğunda nasıl bir çeviri yöntemi izlenmelidir?

Duyuru, yemek tarifi, sözleşme gibi kimi metinler bir öykü ya da romanda yer alabilir. Bunların çevirisinde, çeviri dilinde aynı işlevi sağlayan metin geleneği araştırılarak iletişimsel eşdeğerliğin kurulması amaçlanmalıdır.

8. Metin türü geleneğine ilişkin bilginin çeviri yöntemine katkısı nedir?

Metin türlerine ilişkin ayrıntılı bilgi, doğru çeviri yönteminin belirlenmesi açısından yararlıdır. Metin türü geleneklerine ilişkin bilgi, hangi metinlerin iletişimsel yönüne, hangilerinin dilsel biçimine ağırlık vererek çevrilmesi gerektiğini ortaya koyar.

9. Kurmaca nitelikli sanat metinlerinin çevirisinde göz önünde bulundurulması gereken durumlar nelerdir?

Böyle metinlerin çevirisinde, metin örgüsündeki dilsel, yapısal, biçimsel özellikler öncelik kazanır. Çeviri dilinde, içeriğin yanı sıra, ses, sözcük, sözdizimi özellikleri gözetilerek, eşdeğerleri bulunmalıdır.

10. Yazın çevirisi sürecine ilişkin aşamalar nelerdir?

- Metnin, yazınsal, biçimsel yönden kavranması
- Metnin anlam çekirdeğinin bulunması ve yorumlanması
- Metnin, dilsel, biçimsel dizgeleri arasında karşılıklı bir uygunluk gözetilerek aktarılması